ALGORITMUSOK ÉS BONYOLULTSÁGELMÉLET

Matematika MSc hallgatók számára

6. Előadás

Előadó: Hajnal Péter

Jegyzetelő: Krizsán Lívia 2010. március 8.

Definíció. Legyen T egy Turing-gép, $TIME(\omega;T) \le t(|\omega|)$ és $n = |\omega|$, ahol t szép függvény. Legyen κ egy tetszőleges konfigurációja T-nek ω-n.

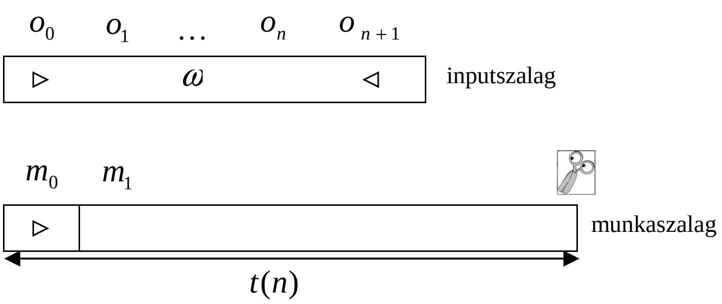

A κ konfiguráció $b(\kappa)$-val jelölt *kódolás*a a {0, 1} *ABC*-ben:

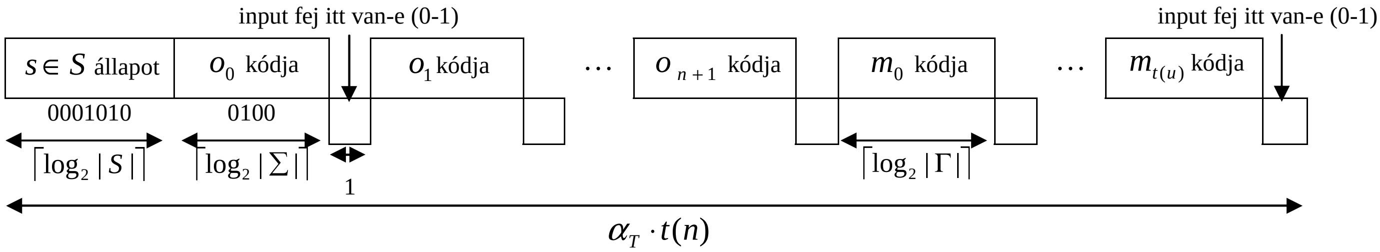

Megjegyzés. *START* állapot kódja megállapodás szerint $00\ldots0$, az *ELFOGAD* állapoté pedig $11\ldots1$.

Emlékeztető. A δ átmeneti függvény definiálja egy κ konfiguráció κ^+ rákövetkezőjét. Kódolásunkkal a rákövetkező hozzárendelése egy $\{0,1\}^{\alpha_T f(n)} \to \{0,1\}^{\alpha_T f(n)}$ Boole-függvénnyel írható le: $b(\kappa) \to b(\kappa^+)$. Ez a Boole-függvény az alábbi hálózattal kiszámolható (a hálózatnak az output csúcsai a legfelső szinten vannak):

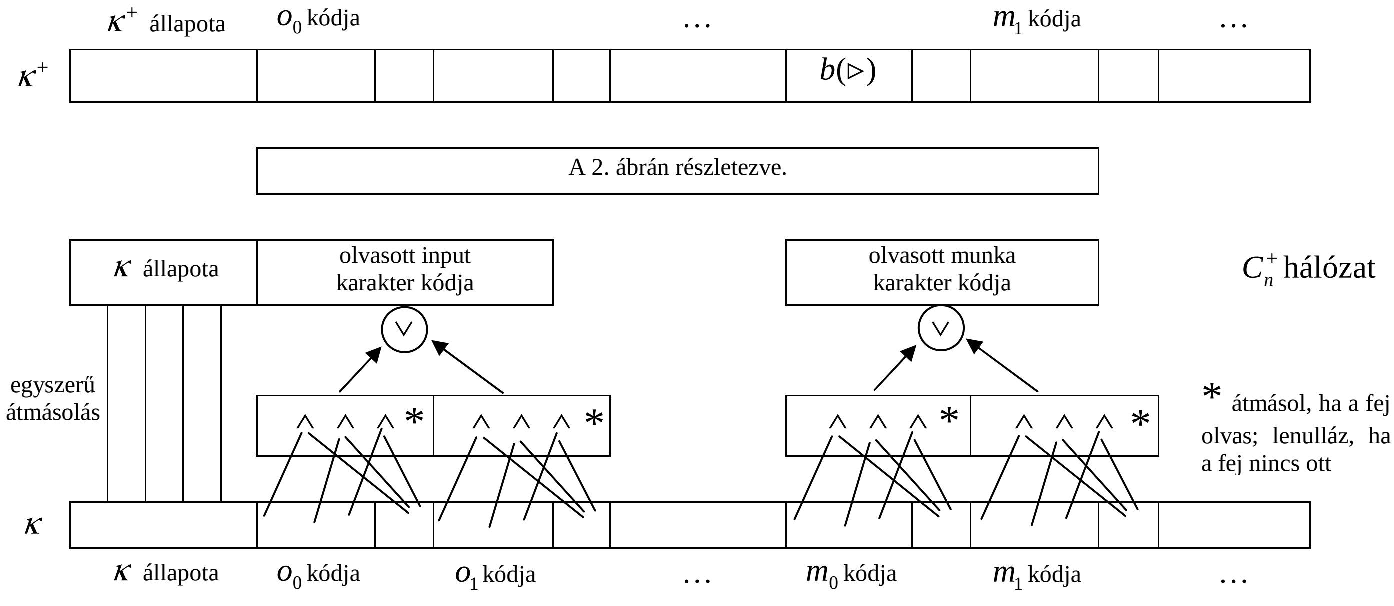

1.ábra

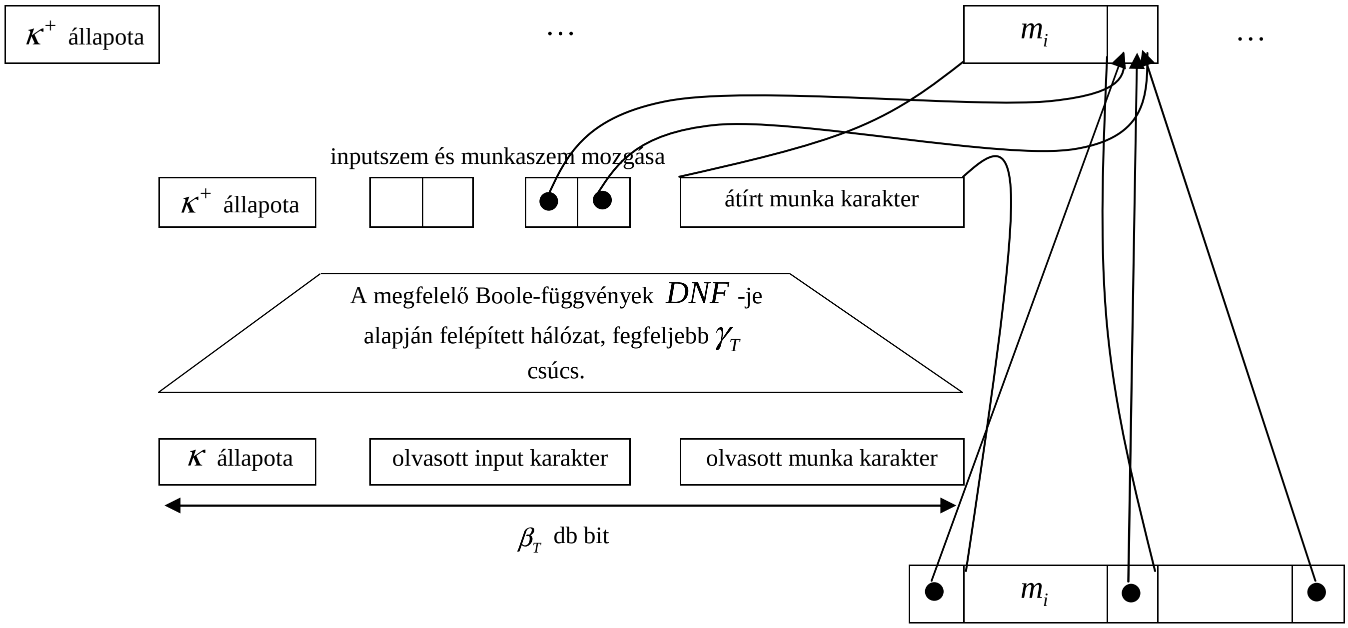

2.ábra

A kapott hálózatot jelöljük C_n^+-szal.

Ezek után a gép futásának eredményét is kiszámolhatjuk egy hálózattal (az elfogadás az $ELFOGAD \equiv 11\ldots1$ állapotba jutás).

<u>*Definíció*</u>: A fenti jelölésekkel definiáljuk a C_n hálózatot a következőképp:

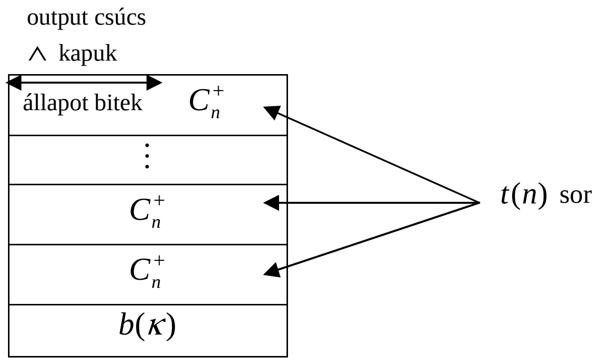

<u>*Tétel*</u>: *(i)* Legyen T egy Turing-gép, ω egy n hosszú input, $T(\omega) = \begin{cases} 1 & ha\ T\ ELFOGAD \\ 0 & ha\ T\ ELVET \end{cases}$,

$\kappa_\omega \in \{0,1\}^{\alpha_T f(n)}$, $C_n(\kappa_\omega)$ pedig a fent definiált hálózat által kiszámított bit.

Ekkor $T(\omega) = C_n(\kappa_\omega)$.

(ii) Ha T egy polinomiális Turing-gép, akkor létezik olyan kiszámoló R Turing-gép, amely ω ismeretében kiszámolja $b(\omega)$-t (ω bináris kódját) és $\lceil C_n \rceil$-t $LOGSPACE$ -ben.

<u>*Következmény*</u>: A HÁLÓZAT-KIÉRTÉKELÉS P -teljes $\prec_L$ redukcióra.

Bizonyítás:

(i) Láttuk, hogy hálózat-kiértékelés $\in P$.

(ii) Legyen $L \in P$. Ekkor létezik olyan T Turing-gép és α természetes szám, hogy T eldönti L-et és időigénye $\leq \alpha \cdot n^\alpha$. Figyeljük meg, hogy

$$\omega \xrightarrow{R} b(\omega), \lceil C_n \rceil$$

L -nek egy inputja hálózat-kiértékelés egy inputja

Így a fenti tételben szereplő R Turing-gép és az (i) állításból adódóan $L \prec_L$ HÁLÓZAT-KIÉRTÉKELÉS. □

Megjegyzés: $b(\kappa)$, C_n^+ és C_n hasonló módon definiálhatók nem-determinisztikus Turing-gépek és konfigurációk esetén is.

<u>Tétel</u> *(nem determinisztikus eset)*:

(i) Ha T egy nem-determinisztikus Turing-gép, ω egy n hosszú input, $T(\omega,\tau) = \begin{cases} 1 & ha\ T\ ELFOGAD \\ 0 & ha\ T\ NEM-STIMMEL \end{cases}$, $b(\tau) = (t_1, t_2, \ldots, t_{\beta_T n})$ ahol t_i-k adott tanúszalag-tartalom esetén vesznek fel $0-1$ értékeket, akkor $T(\omega,\tau) = C_n(\kappa_\omega, b(\tau))$.

(ii) $\left| C_n(\kappa_\omega, t_1, \ldots, t_{\beta_T n}) \right|$ $LOGSPACE$ -ben kiszámolható.

<u>Következmény</u>: $HÁLÓZAT-SAT$ NP -teljes ($\prec_L$ redukcióra, és így $\prec_P$ redukcióra is).

<u>Definíció</u>: Legyen $V = \{x_1, \ldots, x_n\}$ és $\overline{V} = \{\neg x_1, \ldots, \neg x_n\}$. Ekkor az $L = V \cup \overline{V}$ halmaz elemeit *literál*oknak, a $C \subseteq L$ részhalmazokat pedig *klóz*oknak nevezzük.

Megjegyzés: Minden CNF formula klózok egy $\{C_i\}_{i \in I}$ halmaza. Egy klózra úgy gondolunk, mint elemeinek/benne levő literáloknak $\vee$-gyal összekapcsolt formulája, míg a CNF klózjainak $\wedge$-sel összekapcsolt formulája.

<u>Definíció</u>: $CNF-SAT$ probléma: Adott egy φ CNF formula. Döntsük el, hogy kielégíthető-e.

Megállapodás: A $CNF-SAT$ problémát az egyszerűség kedvéért mostantól csak SAT -ként emlegetjük.

<u>Tétel</u>*(Cook, Levin)*: SAT NP -teljes.

Bizonyítás:

Egy NP -teljességi eredményünk van. Ezt az alábbi séma szerint használhatjuk további NP -teljességi eredmények igazolására:

$SAT \in NP$

$HÁLÓZAT-SAT \prec_P SAT$, továbbá $L \in NP \Rightarrow L \prec_P HÁLÓZAT-SAT$.

$L \in NP \Rightarrow L \prec_P SAT$

Legyen C egy tetszőleges hálózat:

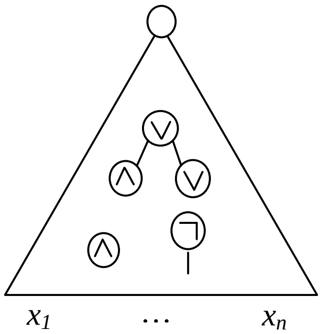

Minden $v \in V$ -hez rendeljünk hozzá egy y_v változót, és írjuk fel a következő Boole-egyenletrendszert:

$$\begin{cases} y_v = x_i, & \text{ha } v\ i\text{-edik input} \\ y_v = y_u \vee y_w, & \text{ha } v\text{-t } u \text{ és } w \text{ vagy-kapuval való összekapcsolásával nyerjük} \\ y_v = y_u \wedge y_w, & \text{ha } v\text{-t } u \text{ és } w \text{ és-kapuval való összekapcsolásával nyerjük} \\ y_v = \neg y_u, & \text{ha } v\text{-t } u \text{ negálásával nyerjük.} \end{cases}$$

Az egyenletek mindegyike átírható egy CNF formula kielégítésre. Csak az utolsó típusú egyenletet részletezzük:

$y_v = \neg y_u \equiv \{y_u, y_v\}$ egy db 0, egy db 1 $\equiv \{y_u, y_v\} \geq$ egy db 0, $\geq$ egy db 1 $\equiv$

$(y_u \vee y_v) \wedge (\neg y_u \vee \neg y_v)$ igaz

Ezt mindegyik egyenletre megtéve és a kapott formulákat $\wedge$-sel összekapcsolva kapjuk:

$$\text{egyenletrendszer megoldhatósága} \equiv \underbrace{\bigwedge \boxed{\begin{array}{c}\text{Minden egyenletre vele}\\ \text{ekvivalens } CNF\\ \text{formula}\end{array}}}_{\text{kielégíthető-e}}$$

$\lceil C \rceil$-hoz hozzárendeltünk egy φ CNF formulát. Ez P-ben kiszámolható.

$\lceil C \rceil \in HÁLÓZAT - SAT$ akkor és csak akkor teljesül, ha $\varphi \in SAT$. Azaz

$HÁLÓZAT - SAT \prec_P SAT$. □